

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

vsak štirikrat in velja za politično vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za štiri leta 5 K. — Naročnica izven Jugoslavije 32 K. — Naročnica se pošilja na: Založništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Odje „Katoliškega škofarstva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vln., na 8 straneh 60 vln. — Uredništvo: Korovška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Korovška cesta št. 5, sprejema naročila, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petletnosti za enkrat K 1.80. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vln. — Inserati se sprejemajo do točka opoldne, nazapri reklamacije so politično proste.

Na delo za zmago!

Pismo iz Srbije.

Z nekako podvojeno silo se tudi tukaj v Srbiji pripravljajo za volilno ofenzivo. Govori o volitvah so na dnevnem radu, kamor koli zaideš med množico, povsod slišiš le govorico o izborih (volitvah).

V največjih skupinah vidiš se shajati in slišiš govoriti o volitvah radikale (srbski zavezniki Jugoslovanskega kluba). Ti delajo tukaj za zmago na vso moč. Kmetje po večini in tudi največ mestnega prebivalstva so na strani radikalov. Le tu in tam vidiš kako četvorico demokratov (liberalcev) ali od kake druge stranke, ki na tihem udrihajo po radikalnih glavah. Demokrati so vstred padca zadnjih občinskih volitev bolj skromni in tih, vedejo se kakor mačka, ki jih je dobila po grbi, ko je hotela lizati smetano. Ne vedo in ne morejo si pomagati na nobeden način, so kakor pojemajoča svetilka, katero bodo res tudi ugasnili ob času volitev.

Kako pa pri naš v Sloveniji? Kakor je bitati v časopisih, se z veliko naglico dela za volitve. Velike važnosti je vprašanje, katera stranka bo močnejša, katera bo zmagala? Odgovor je prav priprost. Katera bo bolj delavna in edina, oni je potem zagotovljena zmaga. Cujte torej rojaki. Pristaši Kmetске zveze bodite sedaj ob urah skušnjave čuječi in delavni. Začnite toraj že takoj s kraja s političnim gibanjem, naj vam bo tukaj dobrodošel pregovor: Rana ura, zlata ura! Zapomnite si, ako zamudite sedaj le malo časa, bo Vaša škoda velika. Ne izgovarjate se: Je se čas. Gledajte, tudi Vaši nasprotniki vseh strank delajo za zmago in sicer z veliko naglico. Vedite, da ako ne zmagata naša stranka, bodo potem naši nasprotniki postopali z nami tako, kakor se dogaja se-

daj ob KZ shodih posebno v posavskem okrožju, da Vas oni samostojni koruzniki in črešnjevi kramarji kar z noži in poleni napadajo. Tako in še hušje bi delali potem, ko bi imeli vso oblast v rokah. Torej na delo, ne prodajte se oni dohtarsko liberalno Samostojni, neverni, krhli stranki, ki je za kmetски stan tako, kakor peronospera za trto. Lahko imenujemo Samostojno: kmetiska peronospera, katera nastopa ravno sedaj ob času volitev najhušje in katero se tudi sedaj najlozje uniči, ako je boste s pravo zmesjo pokropili. Protistrup za samostojno peronospero je: Kmetiska sloga v staropriznani Kmetiski zvezi.

Pokažite se torej kmetje kot možje, pokažite, da ste Vi gospodarji zdrave slovenske zemlje, katero so Vam zapustili Vaši predniki neomadeževano. Bodete li pustili, da Vam jo omadežuje ona nepotrebna in trila samostojna dohtarska stranka, katera hoče iztrgati tudi Vaši ljubi deci krščansko vzgojo, sramovati bi se potem mogli sami sebe, ako sijajno ne zmagate.

Na noge, na delo torej, kmetje saj vidite, dobri bi jim bili le sedaj, ko jim je za biti ali ne biti, potem bi Vas še pa pogledali ne! Sedaj, ko jim teče voda v grlo, se Vam seve dobrikajo, potem, ko bi pa bili na krmilu, bi Vam pa obračali hrbet. Vidite, da hočejo le vse pridobiti s silo, gladko jim ne gre ničesar. Vidite pa tudi njihovo sposobnost.

Bodite torej previdni in delavni, delajte dokler je čas, počivali pa bodete, ko bodete uživali dober sad dobrega dela!

Kladovo v Srbiji 3. oktobra 1920.

J. Staneskovič.

Poslanci Kmetске zveze za boljše ravnanje z našimi vojaki v Srbiji.

Gospod/minister!

Jugoslovanski klub je dobil od lokalnih organizacij svoje stranke iz cele Slovenije, pa tudi od vojakov direktno celo vrsto pisem in poročil o velikih nedostatkih v vojski in o neprimernem ravnanju z vojaki od strani podčastnikov in častnikov.

V trdnem prepričanju, da boste ne samo kot odgovorni minister, temveč tudi kot aktivni general, odpravili nedostatke v korist naši domovini, se obračamo na Vas s to spomenico, zavedajoč se svoje lastne odgovornosti nasproti narodu in državi.

Pritožbe so iz sledečih garnizij, odnosno krajev: Zaječar, Negotin, Subotica, Niš, Valjevo, Split, Knjaževac in Beograd ter se nanašajo na sledeča dejstva:

Hrana moštva je ponekod nezadostna po množini, nesnažno kuhana čisto iz pokvarjenih sestavin, zato nezavžitna. Posebej pa še pride v poštev, da se kuhinja prav nič ne ozira na način življenja in prehranjevanja moštva, kakor ga je bilo moštvo vajeno celo dobo do svojega rekrutovanja.

Obleka moštva je nezadostna in pomanjkljiva, ravno tako tudi obutev, ali pa je sploh ni, tako da mora moštvo ali bosonogo služiti ali pa hoditi in delati v svoji lastni, večinoma že strgani obleki in o-butvi.

Povsod v vojašnicah vlada nesnaga, ki bi se dala odpraviti. Uši, stenice, miši, podgane in druga golazen muči vojaštvo podnevi in ponoči. Uprava ne skrbi dovoljno za čistočo in red ter se posebej tudi premalo briga za zdravstveno stanje, da se vsled nemarnosti odgovornih faktorjev širi malarija in druge bolezni.

Med največje nedostatke v vojski pa spada i dejstvo, da se z moštvom ravna popolnoma proti jasnim določbam vojnega zakona s tem, da se ljudi čisto brez najmanjšega vzroka batinja, klofuta in naravnost barbarsko kaznuje z gledanjem proti soncu. Posledice tega postopanja so težka telesna obolenost, deloma celo oglušitev in izguba vida. Taki in enaki slučaj se nam navajajo v pritožbah.

Neprimerno je n. pr. tudi to, da se ljudi kaznuje, ali pa se iz kaprice ne dovoli po cele dneve, da bi pili vodo ali šli na sprehod.

Popolnoma običajno je po nekaterih oddelkih, da se posebej Slovence dosledno sramoti z izrazom: „Svaba“, ako med seboj govorijo svoje slovensko narečje in da se jim na nedostojen način kolne Boga in mater.

Naši vojaki se po nekaterih krajih silijo v pravoslavno cerkev in se jih silijo delati križ po pravoslavnem predpisu, ne da se jim niti prilike, niti časa, da bi zadostili svojim verskim dolžnostim.

Izredno neugodno vpliva tudi dejstvo, da ne dobijo izplačanih svojih skromnih dnevnice.

Administrativna uprava posluje izredno počasi in nemarno. Vloge se po več mesecev ne rešijo in ležijo na mizah ali pa celo izginejo.

Vojakom se ne zaračunava služba, ki so jo deloma prostovoljno, deloma na poziv opravljali že v naši državi in v naši vojski.

Tudi je dejstvo, da pri nekaterih oddelkih naši vojaki ne dobivajo in ne smejo čitati časopisov iz svojih domačih pokrajin.

Ako pregledamo materialne in slične izdatke za vojsko, kakor so prelinirani lani in letos v državnem proračunu in računamo te izdatke na poednega vojaka, pa primerjamo vse to z izdatki v Italiji, v Franciji in na Angleškem, pridemo do zaključka, da je naš vojak mnogo dražji, kakor oni, pa se veliko slabše hrani in oblači. O duševni hrani, o vzgoji in izobrazbi, še tukaj ne govorimo. Jasno je, da morajo biti nedostatki v upravi.

Mi zato zahtevamo:

1. Da se z vojaštvom postopa strogo po zakonu. Kdor krši zakon napram moštvu, naj se takoj kaznuje ravno tako, kakor vsak prostak. Le s tem nam je zajamčena dobra morala v armadi.

2. Odpravijo naj se vsi grajani navedeni nedostaki glede prehrane, oskrbe z obuvalom in obleko in z čistočo in higijeno.

3. Vojaštvo naj se kolikor najbolj mogoče združuje pe pokrajinah, iz katerih se rekrutira in naj se

posebej v oddelkih ne mešajo n. pr. Slovenci z Albanci. To je bilo in še obstoji v drugih armadah in jim nikakor ni v škodo. Vzgledi Francije, Angleske, Italije in Amerike to jasno izpričujejo.

4. Moštvo naj ima vsaj nekaj oficirjev in pod-officirjev iz svojih krajev, ker ti bolj razumejo njegove običaje ter telesne in duševne potrebe. Vsi skupaj pa se naj vzgajajo v duhu tradicij srbske vojske, — xjer je bil oficir navadnemu možu drug v trpljenju in veselju.

5. Zahtevamo končno takojšnjo preiskavo o navedenih nedostatkih v označenih krajih ter primerne ukrepe in ukaze, da se nedostatkij odpravijo.

Gospod minister! Izročamo Vam to spomenico v nadi, da nam ne bo treba stopiti v javnost in grajati z javne tribune, kar je gnilega in neprimernega v vojski. Ako se naši zahtevi ne ustreže, bi bili v to prisiljeni.

Sprejmite gospod minister izraz našega osebnega spoštovanja.

Beograd, dne 4. oktobra 1920.

Za Jugoslovanski klub:

Sledijo podpisi naših poslancev.

Zvižčnost in goljufivost liberalne Samostojne.

Da je Samostojna kmetijska stranka dete liberalne stranke, o tem pač zdaj po tolikih dokazih noben pameten človek ne more več dvomiti. In vendar Samostojna to še zdaj taji in hoče veljati le kot stanovska kmetiska stranka. Bližajo se volitve. Samostojna pa nima potrebnih kvalificiranih kandidatov,

1. takih, ki bi imeli visoke šole. Izposoditi si jih bo morala od liberalcev ali z drugimi besedami: združiti se bo morala z liberalci, sicer se kandidatne liste ne more sestaviti. Mi smo to že v predzadnjem „Gospodarju“ povedali in priobčili okrožnico celjskega tajnika liberalne stranke, ki pravi, da se bodo liberalci in samostojni bržkone pri volitvah združili.

Samostojne je zdaj zelo sram. In bojijo se, da izgubijo mnogo svojih pristašev, četudi na zunanji gredo skupno z liberalci. Zato so si izmislili zvižoč. V zadnjem „Kmetijskem listu“ z dne 7. oktobra so izdali oklice „Slovenski ljudski stranki“ (Kmetiski zvezi) in „Jugoslovanski demokratski stranki“ (liberalcem).

V tem oklicu vabijo Kmetisko zvezo in liberalno stranko na razgovor, da bi ti dve stranki prepustili Samostojni kmetijski stranki vse splošne (kmetiske) mandate, ki jih je 15, oziroma 16. Kmetiska zveza in liberalna stranka pa bi dobili obe skup samo kvalificirane mandate, ki jih je samo 5. Obe stranki naj bi se izjavile tekom 8 dni. Samostojna ve, da bo liberalna stranka s tem predlogom Samostojne zadovoljna, ker liberalci sami na deželi itak nimajo nobenega volilca, ampak samo nekaj mešanov. Ravno tako gotovo pa Samostojna tudi ve, da Kmetiska zveza takega predloga nikdar ne bo sprejela, ker ni na glavo padla. Ali naj Kmetiska zveza dve tretjini našega kmetiskega prebivalstva vrže v žrelo Samostojne in s tem v žrelo liberalnih verižnikov, izvoznikarjev in bankirjev? In zdaj bo Samostojna kmetijska stranka hinavsko rekla: Mi Samostojneji smo ponudili spravo in sporazum Kmetiski zvezi in demokratski stranki. Kmetiska zveza, oziroma Slovenska ljudska stranka, je našo ponudbo odbila, a demokratska stranka je naš predlog sprejela, zato smo se združili z demokratsko stranko. In tako upa Samostojna, da se bo oprala pred svojimi lahkovernimi pristaši.

Kdo ne vidi v takem postopanju hudobne goljufivosti Samostojne kmetijske stranke?

Kmetiska zveza za naše vinogradništvo.

Kakor za živinorejo, se je Kmetiska zveza ob vsaki priliki odločno potegovala tudi za drugo glavno panogo našega spodnještarskega kmetijstva, za vinogradništvo.

Brezobrestna posojila.

Kmetjska zveza je takoj, ko so prišli njeni poslanci v državni in deželni zbor, zahtevala, da se brezobrestna posojila dajejo vinogradnikom v višji meri. Večkrat so njeni poslanci stavili predlog, da se vračevanje brezobrestnih posojil v slabih letih odgodi ali pri malih posestnikih popolnoma odpiše; zahtevali so več strokovnega pouka v vinogradništvu, nižje cene za galico in žveplo, stavbo vzornih kleti ter slovenske kletarske inšpektorje. Ko spodnještajerski vinogradniki od leta 1910 niso dobivali več brezobrestnih posojil, so poslanci Kmetjske zveze leta 1913 po več kot triletni obstrukciji samo s tem pogojem obljubili sodelovati v štajerskem dež. zboru, ako se nemška večina zaveže, da bo dežela od 1. januarja 1914 naprej izplačala vsaj 100.000 K za brezobrestna posojila. Nemška večina je ta pogoj prisiljena sprejela. Ker je priložila zraven še država 100.000 K, je vsled odločnega nastopa in vztrajnosti poslancev Kmetjske zveze februarja 1914 dobilo brezobrestna posojila 185 naših vinogradnikov, ki so vložili prošnjo že leta 1910, v znesku 69.400 K.

Vinski davek.

Leta 1909 je avstrijski finančni minister hotel vpeljati državni vinski davek. Kmetjska zveza se je temu načrtu takoj v državnem zboru postavila po robu. Organizirala je tudi med ljudstvom odpor proti nameravanemu davku, poučevala po časnikih ljudstvo, podala občinam, gospodarskim, političnim in izobraževalnim društvom navodila za ugovore proti vinskemu davku ter prirčala po celem Spodnjem Štajerskem protestne shode zoper vinski davek, ki so vzbudili pozornost po vsej državi. V državnem zboru so

se leta 1909 in 1910 naši poslanci v javnih sejah in v finančnem odseku ponovno izrekli proti vinskemu davku, ki pomenja smrtni udarec vinogradništvu. Njih vztrajno delo je imelo uspeh. Državni vinski davek ni bil sklenjen.

Deželni vinski davek za Štajersko pa je sklenil štajerski deželni odbor leta 1917 proti glasu naslega odbornika dr. Verstovška. Jugoslavija je ta davek od bivše štajerske sprejela, vsled večkratnih ugovorov poslancev Kmetjske zveze (zlasti dr. Hohnječa) pa se deželni vinski davek zdaj ne pobira več.

Vzorne vinograde in tranice

So zahtevali poslanci Kmetjske zveze večkrat. — V Smartnem na Paki se je trsnica tudi ustanovila. L. 1911 so naši poslanci z večkratnim posredovanjem izposlovali od vlade za štajerske vinogradnike, ki so bili po slabi letini 1910 hudo prizadeti, 100.000 kron podpore. Tudi radi odpisa davka in odložitve davčnih eksekucij so potrebno ukrenili.

Za domače kmetjske žganjarne

so zahtevali poslanci Kmetjske zveze več ugodnosti, posebno znižanje davka na žganje in da se množina davkoprostelega žganja zviša od 56 na 112 litrov.

Proti trošarini.

Ko je pred nekaj tedni finančni minister samostojno izdal naredbu, da naj se takoj začnejo izvrševati določila o trošarini na vino, mošt in sadno vino, je poslanec dr. Hohnjec v imenu Kmetjske zveze dne 21. septembra ministrskemu predsedniku in finančnemu ministru poslal proti temu oster protest in zahteval, da pravilnik o pobiranju trošarine ne stopi v veljavo in se postopanje ustavi, dokler finančni odbor ne pove svojega mnenja!

Odpremne izkaznice za živino odpravljene.**Uspeh Kmetjske zveze.**

Velika nevolja je zavladala med našimi živinorejci, ko je znani liberalni mandarin dr. Grega Zerjav meseca januarja izdal znano trinoško naredbu, po kateri je bil vsak živinorejec kaznovan z veliko denarne globo in še poleg tega zaporno kaznijo ter mu je zapadel izkupiček živine, kdor ni imel odpredne izkaznice. Znani so nam slučaj, da so n. pr. v Mariboru zaplenili ubogemu viničarju in malemu posestniku kravico, ki jo je prodal mesarju, ravno radi tega, ker poleg živinskega potnega in uglednega lista ni imel takozvane odpredne izkaznice dež. vlade v Ljubljani. Kmetjska zveza je dobivala neprestano prošnje našega kmetjskega ljudstva, naj posredujemo, da se vehdar enkrat te nepotrebne šikane odpravijo. Pisarna Kmetjske zveze v Mariboru je poslala v začet-

ku meseca septembra deželni vladi v Ljubljani dobro utemeljeno prošnjo za odpravo odprednih izkaznic. Celokupna deželna vlada za Slovenijo je v svoji seji dne 26. septembra 1920 razveljavila naredbu z dne 6. januarja 1920 št. 51 uradni list št. 10, glede uravnave prometa z govejo živino in prašiči. Tozadevna naredba je izšla pod 354 uradnega lista št. 112 dne 29. septembra t. l. Odprednih izkaznic za klavno goveda in klavne prašiče se torej za naprej ne zahteva od nikogar več, ravno tako tudi ne občinskega potrdila, ako kdo želi kupiti za lastno potrebo živino za pleme.

Kmetjska zveza je vesela tega uspeha. Zaveznice dr. Zerjava — Samostojna kmetijska stranka — pa si hoče sedaj s tujim pavovim perjem namaškariti svoj deviški klobuk.

Poslanec KZ za popravilo ob Dravi, Pesnici in Muri.

Interpelacija narodnega poslanika Ivana Vesenjaka na g. ministra za poljeprivredo i voda (poljedelskega ministra).

Gospod minister! Že v svojem prvem proračunskem govoru v preteklem letu sem opozarjal, koliko škoda trpi država in ljudstvo pri nas vsled neurejenih rek in zaradi dejstva, da propadajo napol izvršene regulacijske naprave. Smatram za svojo dolžnost, da ponovno obračam Vašo pažnjo na naslednja dejstva:

Drava upropašča najboljšo kulturno zemljo in preti naravnost celim vasem s poginom v farah St. Janž na Dravskem polju, Sv. Marko in Sv. Marjeta, občina Muretinci. Na prizadevanje moje in lokalnih upravnih faktorjev ter pokrajinske vlade so upostavljeni za najnujnejša dela krediti v proračun in ljudstvo samo hoče sodelovati ter žrtvovati delo in denar, da se reši pogibel.

Na Pesnici so izvršena regulacijska dela z velikimi stroški, v gornjem in spodnjem delu njenega toka že pred vojsko; v srednjem delu so ali pričeta ali pa na pol dovršena. Tako n. pr. v političnih občinah Moškanci, Mezgovci, Pacinje-Dornava. Že pet let se

na obstoječih napravah ni nič popravljalo in na pol izvršena regulacijska dela v omenjenih občinah, kjer je regulacija najnujnejša, popolnoma stoji in pričeto delo propada. Tudi na Muri v Prekmurju so jednake razmere.

Dobro vem, da ob sedanjem državnem finančnem stanju ni misliti na velika državna sistematska regulacijska dela in dalekosežne investicije, toda ravno tako se zavedam, da so manjša dela izvršljiva in z ozirom na državo in prizadeto ljudstvo neizogibno potrebna.

Zato si dovoljujem vprašati:

1. Ali se hočete o možnosti in upravičenosti mojih zahtev poučiti.

2. Ali hočete svojim uradom in organom ukazati, da s krediti, dovoljenimi za proračunsko leto 1920—1921 izvršijo najnujnejše obrambne naprave ob Dravi in Muri ter poprave ob Pesnici.

Prosim pismeni odgovor.

Z odličnim spoštovanjem

J. Vesenjak.

Beograd, dne 28. sept. 1920.

Poprave ob Dravi, Pesnici in Muri.

(Piše poslanec J. Vesenjak.)

Na svojo zadnjo interpelacijo in osebno posredovanje sem dobil od ministra za poljeprivredo in voda dne 1. oktobra tega leta pod št. 5150 sledeči odgovor:

Na vprašanja, katera ste mi izvolili staviti o regulaciji rek Drave, Mure in Pesnice, to sta:

1. Ali se hočem prepričati o nujnosti in upravičenosti Vaših zahtev,

2. Ali hočem svojim uradom in organom ukazati, da se na osnovi kreditov, odobrenih za leto 1920—21 izvrše najnujnejše obrambne naprave na Dravi in Muri in da se popravijo dela na Pesnici, imam čast odgovoriti sledeče:

k točki 1. Popolnoma sem prepričan o nujnosti in upravičenosti Vaših zahtev in mnogo mi je ležeče na tem, da se najnujnejša dela po možnosti čim prej izvršijo.

k točki 2. V to svrhu sem izdal potrebne odredbe podrejenim organom in uradom, da na osnovi odobrenih kreditov za to proračunsko leto izvršijo najnujnejša dela ob imenovanih rekah, posebej pa še v krajih, katere ste v svoji interpelaciji navedli. (Citatelji moje interpelacije znajo, da sem posebej navedel: St. Janž, Sv. Marko, Muretinci in razne kraje ob Pesnici.)

Tako se glasi odgovor ministrov. Upam prav

trdno, da se bodo poprave res izvršile, saj sem skupaj z okrajnimi oblastmi, posebej z g. vodjem glavarstva v Ptuju in g. civilnim komisarjem v Prekmurju storil vse, kar je bilo mogoče. Posebej pa sem skrbel da kljub velikim težavam, ki jih ima država v denarnem oziru sedaj, spravim v proračun nekatere kredite. Gotovo je, da je moje delo le pričetak. Moj naslednik bo imel za naše kraje nalogo in dolžnost, da pridemo do uspeha, kakor je mogoče in za ljudstvo potreben. Posebej bo treba paziti, da se krediti nazadnje ne uporabijo samo za — Ljubljanco!

O popravah ob Dravi, Pesnici in Muri sva razpravljala posebej mnogo s prejšnjim ministrom poljedelstva, mojim spoštovanim tovarišem Roškarjem, in poudarjati moram, da je on to in marsiktero drugo našo kmetijsko zadevo krepko podpiral. Tudi sedanjí minister, Srb-radikalec dr. Velizar Jankovič nam je naklonjen.

Da bo delo dobro uspelo, pa rabimo v Ptuju poseben gradbeni oddelek, kajti jasno je, da je mariborski preobložen. Tudi v tem oziru sem ponovno govoril z oblastmi v Ljubljani. Storit danes to še javno v časopisu z zagotovilom da se na Štajerskem ne bomo zadovoljili s tem, da se nas tolaži z bodočnostjo, ker g. nadsvetnik Klinar vidi samo malo čez svojo Ljubljanco.

Naš poslanec za po toči poškodovan.

Interpelacija narodnega poslanika Ivana Vesenjaka na gospoda ministra za ishrano in obnovo zemlje.

V posebnem memorandumu (spomenici) in prošnji sem skupno s kolegom dr. Hohnjecem in Pišekom opozoril na ogromno škodo, ki jo je napravila toča koncem meseca junija po Dravskem polju in po Slo. goricah. Tam smo utemeljili potrebo in prosili prav izdatne pomoči tudi za jesensko setev (pšenica, rž). Znano nam je, da so pokrajinske oblasti storile pač, kar je v njihovi moči in da so posebej strokovno in vesno ocenile škodo. Ni nam pa znano, kaj je na to našo taksirano prošnjo in memorandum napravil g. minister za ishrano in obnovo zemlje.

Zato vprašam:

1. Ali je gospodu ministru znano, kako nujno potrebna je pomoč od strani države pri nabavi pšenične in rži za setev v prizadetih krajih.

2. Kaj je gospod minister ukrenil, da se tej potrebi zadosti.

Opozarjam, da je prav skrajni čas, ker se setev pričinja.

Prosim za pismeni odgovor.

Iv. Vesenjak.

Beograd, dne 28. septembra 1920.

Kake bomo volili s kroglicami?

Največja novost za naše volilce bo glasovanje s kroglicami. Stvar pa je zelo priprosta.

Najprej je treba vedeti, da ne bomo volili posebnih poslancev, ampak stranko: naši volilci seveda Kmetjsko zvezo, liberalci in samostojneži svojo, in komunisti svojo stranko. Vsaka stranka bo za naše štajersko-prekmursko-koroško volilno okrožje postavila 20, oziroma 21 kandidatov. Vsak volilec bode torej s stranko volil vseh 20 ali 21 kandidatov, ki jili je postavila njegova stranka.

Za vsako stranko bo v volilni sobi postavljena po ena skrinjica: ena za Kmetjsko zvezo, ena za komuniste, ena za liberalce in Samostojne itd. Za temi skrinjicami bodo sedeli ali stali predstavniki strank. Za skrinjico Kmetjske zveze bo stal predstavnik naše Kmetjske zveze, za skrinjico komunistov predstavnik komunistične stranke itd.

Ko volilec stopi v glasovalno sobo, mora, preden glasuje, povedati glasno, da ga slišijo vsi člani volilnega odbora (predsednik, en član volilnega odbora in predstavniki strank), ime, priimek in poklic, v mestih, kjer je več volišč, pa tudi svoje stanovanje.

Predsednik ali eden izmed članov volilnega odbora mora vsakemu volilcu, predno ga pripusti k glasovanju, glasno povedati, katero ali čegavo kandidatno listo predstavljajo glasovalne skrinjice. Ako volilec ne zna čitati, mu mora na njegovo zahtevo predsednik ali član odbora prečitati vsa imena na kandidatnih listah. Ako se vse to ne zgodi, ima vsak član odbora pravico, da temu ugovarja in da, ko se glasovanje izvrši, zabeleži v zapisnik protest zoper nepravilno postopanje odbora. Vsak predstavnik liste ali njegov namestnik ima pravico volilcu povedati, kateri stranki pripada ta ali ona kandidatna lista ali skrinjica.

Predsednik da volilcu, predno ta prične glasovati, eno kroglico. Ko volilec prejme kroglico, je dene v desno roko, zapre roko in gre s tako zaprto roko odskrinjice do skrinjice po vrsti, vstakne roko v vsako skrinjico, kroglico pa pri tem spusti v ono skrinjico, za katero hoče on glasovati, naši volilci torej seveda v skrinjico Kmetjske zveze. Ko potegne roko iz zadnje skrinjice, jo mora vpričo vseh odpreti, tako da lahko vidi vsakdo, da nima več kroglice v njej in da je glasoval. Oni volilec, ki zaradi hibe na roki ne bi mogel glasovati tako, kakor smo opisali, ima pravico pred volilni odbor pripeljati pooblaščenca, da namesto njega glasuje s kroglico. Ko je volilec oddal glas, mora oditi z volišča.

Najnujnejše delo za naše pristaše.

1. Kjer še reklamacijsko postopanje ni končano, takoj natančno pregledajte volilni imenik v vsaki občini. Liberalni in samostojni župani so posebej v celjskem in posavskem okrožju izpustili mnogo, mnogo naših najboljših volilcev, a v pisali so veliko število takih, ki nimajo volilne pravice (take, ki so manj kot 21 let stari, ki 25. sept. niso bivali 6 mesecev v dotični občini, ki so Nemci in nemčurji, ki so bili kaznovani radi goljufije in radi enakih prestopkov).

2. Takoj reklamirajte! Naše, ki so izpuščeni, noter! Nasprotnike, ki nimajo volilne pravice, brez usmiljenja ven! Če reklamirate naše noter, napravite tako-le vlogo: „Občinskemu predstojništvu občine...! Iz volilnega imenika za ustavotvorno skupščino je v naši občini izpuščen volilni upravičenec..., v... hišna št. ... (Tu navedi natančno ime, priimek, stan, bivališče in hišno številko.) Zahtevamo, da vpišete tega volilnega upravičenca pravilno v volilni imenik. Kot dokazilo, da je volilec, prilagam: krstni list, domovnico! (ali delavsko knjižico), potrdilo občinskega urada (ali gospodarja), da biva J. J. že nad 6 mesecev neprestano v tej občini. Izjavljam, da je reklamiranec po rodu in mišljenju